

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ІДЕЯ, СТРАТЕГІЯ, РЕЗУЛЬТАТ

Матеріали

IV Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю, яка відбулась на базі інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

25 квітня 2024 р.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ІДЕЯ, СТРАТЕГІЯ, РЕЗУЛЬТАТ

Матеріали

*IV Всеукраїнської міждисциплінарної
науково-практичної конференції з міжнародною участю,
25 квітня 2024 р.
(онлайн)*

Тернопіль 2024

УДК: 376(005.745)
ISBN 978-617-595-130-9

Рецензенти:

Мешко Г.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Хомич Л.О., доктор педагогічних наук, професор заступник директора з наукової роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України.

Ярмола Н.А., кандидат педагогічних наук, старший дослідник, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(Протокол № 15 від 25 червня 2024 р.)*

Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат : Матеріали IV Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2024 р.) / Упоряд. З. І. Удич, І. М. Шульга. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. 370 с.

До збірника увійшли статті, подані на IV Всеукраїнську міждисциплінарну науково-практичну конференцію з міжнародною участю, яка відбулася 25 квітня 2024 р. на базі інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

У матеріалах висвітлені результати наукових досліджень та практичної діяльності з проблем впровадження інклюзії у різні сфери суспільства, в тому ж числі – освітню.

Конференція відбулася за підтримки Міністерства освіти і науки України.

Організатор конференції: інклюзивно-ресурсний центр Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Партнери конференції:

Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації, Центр післядипломної освіти ТНПУ ім. В. Гнатюка, Кафедра педагогіки та менеджменту освіти ТНПУ ім. В. Гнатюка, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-подільський державний інститут», Маріупольський державний університет, Програма розвитку ООН в Україні, Байройтський університет (Німеччина), Об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія», Асоціація психологів вищої школи України, Тернопільський обласний краєзнавчий музей, Національний заповідник «Замки Тернопілля».

Організаційний комітет:

- ✓ **Буяк Богдан Богданович** (голова оргкомітету), ректор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, доктор філософських наук, кандидат історичних наук, професор кафедри філософії та суспільних наук, член-кореспондент НАПН України по відділенню загальної педагогіки та філософії освіти;
- ✓ **Удич Зоряна Ігорівна**, керівниця інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;
- ✓ **Шульга Ірина Мирославівна**, методистка інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, кандидатка педагогічних наук, викладачка кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;
- ✓ **Гаврилевська Оксана Богданівна**, методистка інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

*Редакційний комітет не обов'язково поділяє позицію,
висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності
за достовірність наведених даних і посилань.
Матеріали друкуються за авторським варіантом.*

ЗМІСТ

Вступне слово від організаторів	9	
Список використаних скорочень	11	
<i>Барановська Надія</i>	Корекція дислексії у дітей середнього шкільного віку з особливими освітніми потребами	13
<i>Безпалько Раїса Павлівська Наталія Нич Тетяна</i>	Використання гри Pop It для розвитку пізнавальної активності дітей – логопатів та дітей з особливими освітніми потребами	16
<i>Бойчук Ольга</i>	Вплив аутизму на ранній розвиток дітей та можливості логопедичної корекції	22
<i>Варивода Юлія</i>	Інклюзивна освіта в закладі вищої освіти (з досвіду Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини)	28
<i>Василак Ольга</i>	Соціальна адаптація дітей з інтелектуальними порушеннями: стратегії та підходи	33
<i>Винник Марта</i>	Використання сучасних педагогічних технологій в інклюзивній освіті: ікт, проектна діяльність, групові форми роботи, кооперативне навчання	37
<i>Гончаровська Галина Чіп Руслана</i>	Сенсорна інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в умовах реабілітаційних центрів	44
<i>Горішна Оксана</i>	Гуманізація методичного супроводу розвитку інклюзивного середовища закладу освіти	52
<i>Горішна Надія Слозанська Ганна</i>	Моніторинг та оцінка соціально-реабілітаційних послуг для дітей з інвалідністю: сучасні підходи і практики	56
<i>Гринців Мар'яна</i>	Інклюзивно-ресурсний центр як механізм розвитку інклюзивної освіти	60
<i>Груць Галина</i>	Кінематограф як інструмент інклюзивної освіти у вищій школі	65
<i>Драгунова Аліна</i>	Сучасні підходи організації інклюзивного освітнього процесу у закладі дошкільної освіти	73
<i>Дяченко Марія</i>	Формування у майбутніх логопедів готовності до моделювання інклюзивного розвивального освітнього простору	78
<i>Єфименко Микола</i>	Корекційна логопантоміма як новий напрям поліпшення психомовленнєвого розвитку дітей із особливими освітніми потребами	85
<i>Завацька Людмила</i>	Організація інклюзивної освіти дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату	88
<i>Загутіна-Візер Яна Денисюк Олена</i>	Міждисциплінарна взаємодія фахівців команди супроводу учнів з ООП в освітньому середовищі	93

<i>Землянська Марта</i>	Розвиток довільної уваги у логопедичній роботі з дітьми молодшого шкільного віку з інтелектуальними труднощами засобами мнемотехніки	97
<i>Іваницька Наталія</i>	Професійна онлайн-взаємодія вчителів початкової школи та практичного психолога щодо організації дослідницької діяльності учнів з особливими освітніми потребами	104
<i>Ілляшенко Тамара</i>	Психолого-педагогічна діагностика розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах різних форм їх навчання	111
<i>Карпєєва Анна</i>	Дидактична гра як засіб формування сенсорних еталонів у дошкільників з порушеннями зору	118
<i>Кирилюк Тетяна</i>	Особливості діагностики мовленнєвого розвитку дітей з РАС	125
<i>Ключкович Тетяна</i> <i>Ключкович Анатолій</i>	Нормативні засади та стратегічні орієнтири розвитку інклюзивної освіти в словацькій республіці	131
<i>Коваль Олена</i>	Психологічна підтримка матерів, які виховують дітей з особливими освітніми потребами	136
<i>Козак Марія</i> <i>Сидорук Анастасія</i>	Особливості психічного розвитку дитини раннього віку	138
<i>Коршенко Наталя</i>	Щоб зрозуміти, потрібно дізнатися. Топ ранніх симптомів РАС	144
<i>Коссова-Сіліна</i> <i>Галина</i>	Розвиток інклюзивної компетентності фахівців ЗП(ПТ)О в системі роботи білоцерківського інституту неперервної професійної освіти	150
<i>Костик Любов</i>	Особливості поведінкових проявів та ігрової діяльності дошкільників з розладами спектру аутизму	153
<i>Кравченко Ганна</i>	Розвиток психологічної готовності фахівців ЗП(ПТ)О до інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами	160
<i>Кулик Оксана</i>	Особливості мовленнєвого розвитку дітей з розладом аутистичного спектра	164
<i>Марія Кучеренко</i>	Нейродіагностика та нейрокорекція для дітей дошкільного віку з порушеннями розвитку	168
<i>Лоб Ольга</i>	Особливості впровадження та організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти як виклик сьогодення	175
<i>Луканська Галина</i>	Міжнародні та вітчизняні орієнтири соціальної роботи з батьками дітей з РАС	181
<i>Матвеєва Наталія</i>	Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному	188

	закладі	
<i>Мешко Галина</i> <i>Мешко Олександр</i> <i>Мицюра Ірина</i>	Професійне здоров'я в системі цінностей майбутніх фахівців з інклюзивної освіти	193
	Особливості застосування коміксів На уроках української мови та читання для учнів з ООП	197
<i>Нестайко Ірина</i> <i>Сеньовська Надія</i>	Учень зі спеціальними освітніми потребами у загальноосвітній школі (польський досвід)	201
<i>Новосьолова Світлана</i>	Підсумки досвіду роботи в інклюзивному середовищі та психосоціальної підтримки у воєнний час	207
<i>Огнистий Андрій</i> <i>Огніста Катерина</i>	Організаційно-методичні особливості використання парабадмінтону у фізкультурно-спортивній реабілітації дітей з інвалідністю	214
<i>Оржель Олена</i>	Соціальна інклюзія у вищій освіті України під час та після війни: передумови та перспективні підходи	221
<i>Оружак Сніжанна</i> <i>Патлань Юлія</i>	Порушення голосу: результати опитування Публікації тифлопедагога Олександра Щербини (1874 – 1934) у центральній та місцевій пресі доби українізації	225 231
<i>Петрушко Марина</i>	Інклюзивне середовище здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня	239
<i>Пещанюк Надія,</i> <i>Волощук Марина</i>	Інклюзивна освітня політика навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-подільський державний інститут»	241
<i>Поліщук Віра</i> <i>Цегельник Тетяна</i> <i>Юдіна Людмила</i>	Здобутки і проблемні аспекти формування архітектурної доступності і безбар'єрності простору в Україні	248
<i>Равлів Інна</i>	Сучасні техніки роботи з дітьми раннього віку з мовленнєвими порушеннями з РАС	258
<i>Рібцун Юлія</i>	Філософсько-теоретичні та практичні аспекти етики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах освіти	265
<i>Романова Тетяна</i>	Формування інклюзивної компетентності у майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки	270
<i>Савіцька Ольга</i>	Формування готовності майбутнього практичного психолога до супроводу інклюзивної освіти	275
<i>Сакаль Ольга</i>	Використання інтерактивних технологій на уроках математики з учнями з порушеннями мовлення	280
<i>Семеренко Юлія</i>	Використання ігрових технологій у корекційній роботі з молодшими школярами з семантичним	284

	порушенням читання	
<i>Синиця Аліна</i>	Стратегії впровадження логопедичного супроводу дитини раннього віку з церебральним паралічем	287
<i>Сікорська Леся</i>	Психологічні особливості дітей з порушеннями інтелекту та мови і мовлення	293
<i>Смалько Олена</i>	Викладання інформатичних дисциплін в умовах інклюзивного навчання	301
<i>Сохан Оксана</i>	Ефективні підходи та стратегії для взаємодії з дітьми з аутизмом у навчальному середовищі	304
<i>Удич Зоряна</i>	Ресурсні можливості саморозвитку та самореалізації особистості із порушенням у розвитку	308
<i>Удич Соломія</i>	Реалізація бізнес-ідей у системі інклюзивної освіти	316
<i>Удич Мар'яна</i>	Адаптація засобів навчання на уроках історії	319
<i>Цвігун Дар'я</i>	Вплив раннього втручання на мовленнєвий розвиток дітей з аутизмом: ефективність та методи	324
<i>Шипош Оксана</i>	Неформальна освіта та соціалізація дорослих людей з інвалідністю: досвід громадської організації	329
<i>Шкабаріна Маргарита</i>	Педагогічне партнерство та безбар'єрне середовище як важливі складові сучасної освіти	338
<i>Шкода Марина</i>	Делегування повноважень як фактор розвитку самоменеджменту керівника закладу освіти в умовах інклюзивного середовища	341
<i>Яцина Марта</i>	Використання альтернативних комунікаційних засобів для підтримки спілкування у дітей з аутизмом	348
<i>Bodnar Oksana, Gao Yuan</i>	Assessment of the Managerial Culture of Heads of Educational Institutions in an Inclusive Educational Environment	352
<i>Kovalenko Iryna</i>	Teaching Foreign Languages in Inclusive Educational Environment	357
<i>Pyurko Vladyslav, Khrystova Tetiana, Pyurko Olga</i>	Management-Configuring Role of the Class with an Inclusive Learning Form in the System of Inclusive Education	361
<i>Shulha Iryna, Wang Qiang</i>	Inclusion In Education: How Can a School Principal Create an Inclusive Educational Environment?	366
	Відомості про наукових керівників авторів статей, які є здобувачами вищої освіти	369

MANAGEMENT-CONFIGURATING ROLE OF THE CLASS WITH AN INCLUSIVE LEARNING FORM IN THE SYSTEM OF INCLUSIVE EDUCATION

Vladyslav Pyurko,

PhD student (specialty 011 Educational Pedagogical Sciences);
Assistant of the Department of Human Biology and Ecology,
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University;
Teacher's Assistant in a class with an inclusive form of education,
Melitopol Gymnasium No. 22 of the Melitopol City Council,
Zaporizhzhya Region;
vlad.1994ak@gmail.com

Tetiana Khrystova,

Doctor of Biological Sciences, Professor,
Professor of the Department of Theory and Methods of
Physical Education and Sports,
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University,
fizreabznu@gmail.com

Olga Pyurko,

Candidate of Biological Sciences,
Associate Professor of the Departments of Botany and
Landscape Gardening,
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University,
diser0303@gmail.com

Effective functioning of any educational system depends on its management. The problem of improving the management of educational organizations has become particularly relevant recently in connection with significant changes in the political and socio-economic life of Ukraine. It became obvious that management, which is based on traditional principles, does not meet the requirements of today and requires immediate restructuring. Moreover, a number of objective scientific studies and practical activities have proven that the preservation of anachronistic approaches in the management of educational systems is the main reason for the slow pace of their reformation and adaptation to the requirements of today, there is an urgent need to use the theory and practice of educational management [1–5].

Educational management is considered as a specific type and art of managerial activity, which includes a complex of principles, methods, organizational forms and technological methods of managing educational systems of various types and types, aimed at their formation, effective functioning and development [6-8].

The path of European integration chosen by Ukraine imposes new requirements on the education system, in particular, ensuring equal access to quality education for children with special educational needs, their rehabilitation and integration into society. Today, the latest educational technologies are becoming widespread, which are based on the principles of taking into account the interests of a child with special educational needs; provision of early learning and timely assistance to such children; their inclusion in the general education space, starting from preschool age [9].

Under the current socio-economic conditions, the right of children with special educational needs to education is ensured by an extensive network of special general educational institutions due to the possibility of specially organizing the educational process in a complex combination with rehabilitation work, which is harmoniously reflected in the advantages of the implementation of inclusive education (Fig. 1).

At the same time, the inclusive form of teaching children with special educational needs in general educational institutions, which is regulated by the Law of Ukraine, is becoming more and more widespread [1–8]. According to this legislative act, amendments were made to the Law of Ukraine «On General Secondary Education», which provides for the operation of special and inclusive classes for teaching children with special educational needs in general educational institutions and the creation of educational and rehabilitation centers for children with complex developmental disabilities.

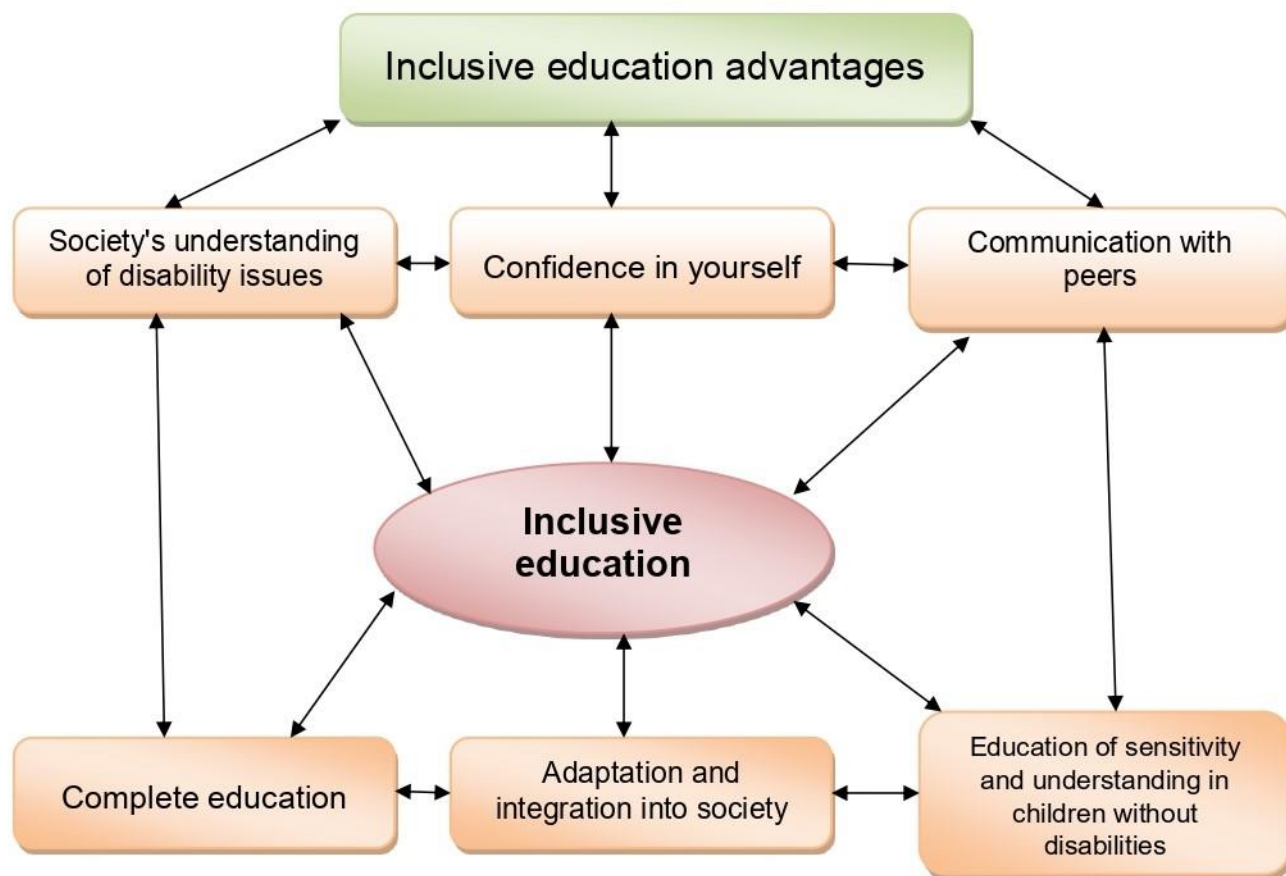

Fig. 1. Advantages of inclusive education when implemented in a general educational institution.

With the introduction of inclusive education in Ukraine, the issue of training and retraining of pedagogical workers ready to work with children with special educational needs in the conditions of inclusive education, training of pedagogical workers who would harmoniously combine management skills and the ability to provide educational services in classes with an inclusive form of education has become acute. After all, support and provision of pedagogical support for children by appropriate specialists is a mandatory component of inclusive education. They are entrusted with a wide range of duties, but the functions may have significant differences depending on the needs of the child [7].

Teaching assistants, together with teachers, enrich the curriculum and help students acquire the skills and knowledge they will need for a fulfilling life in the classroom, at school, and in society. When making decisions about the

curriculum, teachers take into account the information they receive from other professionals, parents and their school assistants. Professionals in their fields (psychologists, speech therapists, physiotherapists, etc.) provide teachers with suggestions on taking into account the individual characteristics of a particular student. Teachers use this information during the implementation of educational programs. In most countries there is no list of responsibilities assigned to teaching assistants. The determination of the responsibilities of a teacher's assistant is influenced by such factors as his qualifications, the needs of the students and the teacher's need for information.

In general, management as an integral part of the pedagogical system of a general educational institution, its system-forming basis, has an objective nature, but the implementation mechanism is a subjective process. It can be mainly intuitive or based on the theoretical foundations of science. In this regard, it is important to determine how management practice and theory relate. Management in general educational institutions is their important constituent part, which should be a coherent, hierarchical, legally secured and defined subsystem with its integral function and the functions of each of its elements. Class management with an inclusive form of education in a general educational institution should be based on theoretical and methodological principles as a system of provisions, which are based on a clear understanding of laws, regularities, principles, on the use of various approaches as a set of methods, techniques for considering management problems, which provide a theoretical basis management. Management of such educational institutions is a complex system with many internal relationships. Its effectiveness depends on the management activity of the administration and the teaching staff of the school, which is based on the correct distribution of responsibilities, based on a clear definition of functions, which are analysis, planning, organization, control.

References:

1. Aktualni problemy menedzhmentu v Ukraini : monographiia. / za red. L. I. Fedulova. Kyiv : Feniks, 2005. 320 s.
2. Biletska L. Inkliuzyvne navchannia : pershi kroky v Ukraini. *Doshkilne vykhovannia*. 2007. № 4. S. 12–15.

3. Kolupaieva A., Naida Yu. *Inklyuzyvna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia: navchalno-metodychnyi posibnyk* / za red. L. I. Danylenko Kyiv, 2007. 119 s.
4. Kolupaieva A. A. *Dosvid realizatsii inklyuzyvnoi osvity v krainakh Yevropy. Pedahohichni osnovy intehruvannia shkolariv z osoblyvostiamy psykhofizychnoho rozvytku v zahalnoosvitni navchalni zaklady: monohr.* Kyiv : Pedahohichna dumka, 2007. 458 s.
5. Umanets H. M., Kuliesh V. O., Kobzar O. V. *Inklyuzyvna osvita: osoblyva dytna – osoblyve vidnoshennia: praktyko-zoriientovanyi posibnyk.* Donetsk : Vytoky, 2010. 145 s.
6. *Iak zrobyty shkolu inklyuzyvnoi. Dosvid proektnoi diialnosti: metodychnyi posibnyk. Kanadsko-ukrainskyi proekt «Inklyuzyvna osvita dlia ditei z osoblyvymy potrebamy v Ukraini»* / Ukl. S. Yefimova. Kyiv : Vydavnychi dim «Pleiady», 2012. 176 s.
7. *Global Education Digest. Comparing Education Statistics Across the World.* Montreal: UNESCO Institute for Statistics, 2011. 178 p.
8. Gronroos C. *Service Management and Marketing: A Customer Relationship Management Approach.* West Sussex, UK : John Wiley and Sons. 2000. 213 p.
9. Khrystova T., Pyurko V., Kazakova S., Pyurko O. *Physical therapy is a modern vector of socialization of children with special needs. Sotsialni vymiry Yevropeiskyykh studii: materialy Mizhnar. zymovoi shkoly.* Kyiv, 17–21 sichnia 2022 r. Kyiv, 2022. S. 128–133.

УДК: 376(005.745)
ISBN 978-617-595-130-9

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(Протокол № 15 від 25 червня 2024 р.)*

Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат : Матеріали
IV Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з
міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2024 р.) / Упоряд. З. І. Удич,
І. М. Шульга. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. 370 с.

© Автори тез доповідей, 2023
© Інклюзивно-ресурсний центр
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка, 2023

ISBN 978-617-595-130-9